

MANIFESTO

DOSTOJANSTVEN RAD

Za region Zapadnog Balkana

Prepoznajući hitnu potrebu da se adresiraju ozbiljni problemi u vezi sa radom i socijalnim pitanjima koji vladaju u regionu Zapadnog Balkana, mi, potpisane organizacije, stojeći ujedinjene, izražavamo svoju posvećenost promociji dostojanstvenog rada za sve. Zemlje Zapadnog Balkana suočavaju se sa nizom međusobno povezanih izazova koji ugrožavaju blagostanje zaposlenih i stabilnost naših društava. Ovi izazovi uključuju:

1. Siromaštvo: Rašireno siromaštvo ostaje značajan problem u našem regionu, s obzirom da na to da veliki dio stanovništva teško uspijeva da zadovolji svoje osnovne potrebe. Ova situacija održava nejednakost i sprečava društveni napredak.
2. Niske zarade: Mnogi zaposleni na Zapadnom Balkanu suočavaju se sa teretom nedovoljne naknade koja im ne omogućava dostojanstven standard života. Niske zarade ne doprinose samo siromaštvu, već i očuvanju socijalne pravde.
3. Loši poslovi: Značajan dio radne snage u našem regionu zapao je u neizvjesno zaposlenje koje karakteriše neformalnost, nedostatak socijalne zaštite i ograničene mogućnosti za napredak u karijeri. Ovi loši poslovi doprinose ciklusu siromaštva i sprečavaju zaposlene da ostvare svoj puni potencijal.
4. Nesiguran rad: Nesigurnost je postala norma za mnoge zaposlene, sa malo ili nimalo sigurnosti zaposlenja, ograničenim pristupom socijalnoj zaštiti i opasnim uslovima rada. Ovo eksploatatorsko okruženje ugrožava bezbijeđnost zaposlenih, njihovo blagostanje i budućnost.
5. Zavisnost od stranih direktnih investicija: Iako strane direktne investicije mogu igrati ulogu u ekonomskom razvoju, primjećujemo zabrinjavajući trend prevelike zavisnosti od takvih investicija u našem regionu. Ova zavisnost stvara ranjivost, jer se kompanije često više fokusiraju na profit od prava zaposlenih, što dovodi do eksploatatorskih praksi i ograničava lokalnu kontrolu nad ekonomskim odlukama.
6. Trka ka dnu: Intenzivna konkurencija između zemalja za privlačenje investicija rezultirala je trkom prema dnu, gdje se vlade i kompanije bave deregulacijom, snižavanjem radnih standarda i slabljenjem socijalne zaštite. Ova trka podriva prava zaposlenih, održava nesigurno zaposlenje i guši mogućnost održivog razvoja.

U svijetlu ovih izazova, stojeći ujedinjeni, izražavamo svoju posvećenost postizanju dostojanstvenog rada za sve na Zapadnom Balkanu. Čvrsto vjerujemo da su regionalna saradnja i solidarnost neophodni za efikasno rješavanje ovih problema. Pozivamo vlade, lokalne vlasti, sindikate i kompanije koje posluju u našem regionu da nam se pridruže u sledećim naporima:

1. Zarade za život: Vlade moraju osigurati da svi zaposleni primaju plate koje im omogućavaju dostojanstven standard života. Kompanije moraju da se obavežu na fer i pravičnu naknadu, cijeneći doprinos svoje radne snage. To zahtijeva redistribuciju bogatstva i uspostavljanje fer i pravičnih sistema nagrađivanja koji stavljaju blagostanje zaposlenih ispred korporativnih profita. Zaposleni treba da zarađuju dovoljno da zadovolje svoje osnovne socijalne i egzistencijalne potrebe, kako za sebe tako i za svoje porodice.
2. Socijalna zaštita: Vlade treba da implementiraju snažne sisteme socijalne zaštite koji štite prava zaposlenih, ali i daju prioritet obrazovanju i obuci. Ovi sistemi treba da obezbijede univerzalni pristup zdravstvu, obrazovanju i adekvatnim penzijama, da zaštite od nezaposlenosti i drugih rizika i da razvijaju ekonomiju na način koji će omogućiti stvaranje visokokvalitetnih poslova i razvoj visokokvalifikovane radne snage. Ove zaštite moraju da se prošire na sve zaposlene, uključujući one u neformalnom i migrantskom sektoru, garantujući im prava, sigurnost i pristup socijalnoj zaštiti.
3. Prava zaposlenih: Vlade moraju da sprovede i jačaju radne zakone, garantujući slobodu udruživanja, kolektivno pregovaranje i promovisanje inkluzivnog društvenog dijaloga. Kompanije moraju da poštuju prava zaposlenih, uključujući pravo na organizovanje i kolektivno pregovaranje. Kompanije moraju da poštuju i da daju prioritet blagostanju svojih zaposlenih, osiguravajući sigurna i inkluzivna radna mjesta.
4. Inkluzivne radne politike za sve: Prepoznajući važnost suočavanja sa radnim izazovima koji se odnose na pol, mlade, starost, etničku pripadnost ili invalidnost, vlade treba da sprovede sveobuhvatne i inkluzivno dizajnirane sisteme socijalne zaštite. Ovi sistemi ne bi trebalo samo da štite prava svih zaposlenih, već i da se bave problemima kao što su dispariteti u zaradama, nejednake prilike i učešće osoba različitog porijekla u neformalnom radu. Moraju da prioritetizuju univerzalni pristup zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju i adekvatnim penzijama za sve, garantujući jednakost u pristupu i beneficijama bez obzira na pol, godine ili etničku pripadnost. Osobe sa invaliditetom treba da imaju razumne prilagođene uslove, zaštitu od diskriminacije i pristup podršci kako bi u potpunosti učestvovala u radnom okruženju. Očuvanje ovih radnih prava za sve pojedince ne samo da promoviše društvenu pravdu, već i podstiče inkluzivne i raznolike radne sredine koje su dobrobit cijelog društva.
5. Održivi razvoj: Politike i investicije treba da daju prioritet održivom i inkluzivnom razvoju, sa fokusom na stvaranju radnih prilika, inovacije i zelenu ekonomiju. Ovaj pristup mora da podstiče prilike za dostojanstven rad, štiti prava zaposlenih i osigura pravedan prelazak ka održivoj budućnosti.
6. Inovacije i tehnologija: Vlade treba da se opredijele za diversifikaciju i demokratizaciju izvora znanja kako bi mogle koristiti tehnologiju za smanjenje društvenih i ekonomskih nejednakosti. Tehnički razvoj treba da bude odgovoran i pravičan kako bi se koristio za unapređenje zdravstvene zaštite, širenje obrazovnih prilika, stvaranje radnih mjesta i poboljšanje isporuke opštih društvenih usluga.

7. Demokratsko upravljanje i učešće: Pozivamo na transparentno i odgovorno upravljanje koje promoviše aktivno učešće zaposlenih i civilnog društva u procesima donošenja odluka koji oblikuju radne politike i osiguravaju društvenu pravdu. Vlade moraju da daju prioritet potrebama i glasovima svojih građana nad korporativnim interesima.
8. Regionalna saradnja i solidarnost: Zemlje Zapadnog Balkana treba da unaprijede regionalnu saradnju, dijeleći najbolje prakse, znanje i resurse kako bi se suočile sa zajedničkim radnim izazovima. Zagovaramo strategije ekonomske diversifikacije koje promovišu održivi razvoj i smanjuju zavisnost od stranih investicija. Regionalna solidarnost među zaposlenima, sindikatima i organizacijama civilnog društva od suštinskog je značaja za napredovanje dostojanstvenog rada širom regiona.

Čvrsto vjerujemo da će prihvatanjem ovih zajedničkih stavova i saradnjom moći da se izgradi region u kojem će svaki zaposleni uživati u dostojanstvenom radu i socijalnoj pravdi. Pozivamo sve zainteresovane strane da nam se pridruže u nastojanju da stvorimo svjetliju budućnost za Zapadni Balkan, gdje će prava zaposlenih i društveno blagostanje biti u središtu našeg zajedničkog napretka.